

научно-техніческим і культурным центром не менш значымым, чым горад. С адной стороны, іменна яна прызначана воплотыць біо- і экатэхналогіі, якія найбольш перспектывны на сучасным этапе тэхнічнага развіцця, з другой, у грамадстве ўсе больш глыбокай становіцца патрэбнасць у экатурызме, што патрабуе развіцця сельскай рекреацыйнай інфраструктуры.

Для рэалізацыі і той і другой тэндэнцыі неабходна прыцягненне ў сельскую мясціну, творчага і прадпрымальнскага кадравага патэнцыяла, што могло б зрабіць жыццё ў сельскай мясціне больш прыцягальным чым жыццё ў горадзе для людзей, якія валодаюць такімі здольнасцямі.

*І.В. Грабянчук, канд. гіст. навук, дацэнт
Філіял БДЭУ (Бабруйск)*

ГІСТАРЫЧНАЕ КРАЯЗНАЎСТВА Ё КАНТЭКСТЕ СУЧАСНЫХ САЦЫЯКУЛЬТУРНЫХ ПРАЦЭСАЎ (НА ПРЫКЛАДЗЕ г. БАБРУЙСКА)

Па гісторыі нашага горада маецца даволі разнастайная літаратура. Аднак нельга сцвярджаць, што ўсе яе пытанні вывучаны глыбока і ўсебакова. Асабліва шмат “белых плямаў” адносіцца да часоў знаходжання Беларусі ў складзе Расійскай імперыі. На думку аўтара, вывучэнне гэтага перыяду айчынных гісторыі мае асаблівую значнасць, паколькі ў той час актыўна ішлі працэсы станаўлення беларускай нацыі. Назапашаны тады вопыт гаспадарання, развіцця нацыянальнай культуры захоўвае сваю значную актуальнасць у наш час і можа быць эфектыўна выкарыстаны праз гістарычнае краязнаўства.

Да недастаткова вывучаных пытанняў гісторыі Бабруйска XIX – пачатку XX ст. можна аднесці: 1) дынаміку колькасці насельніцтва; 2) функцыянаванне мясцовых органаў улады; 3) зараджэнне і станаўленне гарадской прэсы і шэраг іншых. Напрыклад, маецца вялікая колькасць не ўведзеных у навуковы ўжытак архіўных крыніц па гісторыі адукацыі ў горадзе. Пра некаторых выдатных асоб, жыццё якіх было звязана з Бабруйскам, незаслужана мала інфармацыі ў гісторыка-краязнаўчых публікацыях (этнограф Настасся Васільева, адзін з кіраўнікоў Беларускай сацыялістычнай грамады Фабіян Шантыр, сябры Беларускага культурна-асветнага таварыства ў Бабруйску і інш.).

Можна прывесці адзін паказальны прыклад адносна вывучэння колькасці насельніцтва нашага горада. Напрыклад, па звестках мясцовай паліцыі, у ім у 1895 г. пражывала 60 000 чалавек (НГАБ, ф. 21, воп. 1, арк. 453). Па выніках жа перапісу насельніцтва Расійскай імперыі, які прайшоў у 1897 г., у Бабруйску пражывала 34 336 чалавек. Чым абумоўлена такая розніца? Толькі жаданнем паліцэйскага начальства праз свядомае завышэнне колькасці насельніцтва аргументаваць неабходнасць пашырэння службовых штатаў? Несумненна, такі фактар прысутнічаў. Але, з іншага боку, ці сапраўды ўсё насельніцтва Бабруйска было ахоплена перапісам у 1897 г.? Падобных пытанняў узнікае шмат, калі пачынаеш уважліва вывучаць гісторыю гэтага горада.

У заключэнне азначым найбольш перспектыўныя накірункі гістарычнага краязнаўства Бабруйска.

Па-першае, неабходна далейшае мэтанакіраванае вывучэнне крыніц па гісторыі горада перыяду Расійскай імперыі ў архівах Беларусі, Расіі, Польшчы, Літвы. У перспектыве вынікі гэтай навукова-даследчай працы могуць стаць асновай стварэння універсальнай энцыклапедыі гісторыі Бабруйска.

Па-другое, актуальным уяўляецца больш шырокае асвятленне тэм мясцовай гісторыі ў рэгіянальных сродках масавай інфармацыі, у тым ліку на сайце vobg.by. Для патрыятычнага выхавання моладзі вельмі неабходна вялікая колькасць цікавых публікацый на беларускай мове. Ёсць сэнс найлепшыя з іх выдаваць ў выглядзе штогадовых зборнікаў, якія могуць быць задзейнічаны ў навучальным і выхаваўчым працэсах адукацыйных устаноў Бабруйска.

Па-трэцяе, распрацоўка інвестыцыйных праектаў па рэстаўрацыі і аднаўленні архітэктурных помнікаў горада (напрыклад гасцініцы “Бярэзіна” на вуліцы Чангарскай, каля рынку). Тут асабліва важна супрацоўніцтва мясцовых улад, бізнэсменаў, творчай інтэлігенцыі.

Як сведчыць гістарычны вопыт, у станаўленні еўрапейскіх нацый вялікую ролю адыграў краязнаўчы рух. Аднак, у незалежнай Беларусі яго пазітыўны патэнцыял павінен быць запатрабаваны ў поўнай меры.

В.А. Іванисова

ГГТУ ім. П.О. Сухого (Гомель)

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ПРОЦЕССЫ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА

Не выделяя массовую культуру из общего потока истории культуры, следует признать ее специфику, которая продиктована привнесением извне политической, социальной, национальной, идеологической, коммерческой конъюнктуры, порождающей разнодействующие интересы. Прав П.А. Сорокин, утверждавший, что “необходимо рассматривать общество и культуру как целое» (Сорокин, П.А. Человек. Цивилизация. Общество / П.А. Сорокин. – М., 1992. – С. 170). Однако при этом не следует забывать о специфике протекания любого явления в условиях конкретного места и времени.

На переходных этапах истории, в трансформационном обществе, как правило, функционируют особое время и особое пространство. Есть определенный смысл рассматривать время “в новом мировом порядке”, о котором так много говорят на Западе, как тождественное “компьютерному времени”, специфическому ритму электронных торгов, суточному циклу бирж, ритмике спекулятивной игры. Время массовой культуры – это компьютерное время общества зрелищ. Содержание бытия такого времени, как замстил Ж. Деррида, усиливается впоследствии “до размеров почтового отправления”. Получая подобные послания из прошлого, современное человечество своей жизнедеятельностью гото-